

Class XII
Gujarati
Sample Question Paper-Answer Key
2022-23

Code No. 110

નોંધ	NOTE
<ul style="list-style-type: none"> ➢ આ પ્રશ્નપત્રને બે વિભાગમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યું છે. ➢ વિભાગ અ – વસ્તુનિષ્ટ પ્રશ્નો (MCQ) ➢ પ્રશ્ન 1,2,3 ના ઉત્તર માટે 1-1 અંક નિર્ધારિત છે. ➢ કુલ ગુણા -૪૦ 	<p>This Question paper is divided in two parts.</p> <p>Part A - Objective type questions. (MCQ). Q.1, Q.2, Q.3 are of 1 mark each.</p> <p>Total Marks - 40</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➢ વિભાગ બ – વર્ણનાત્મક પ્રશ્નો. ➢ આપેલી સૂચના પ્રમાણે આ વિભાગના પ્રશ્નોત્તર લખવાના રહેશે. ➢ લેખન કાર્યમાં આવતા પત્રલેખનના પ્રશ્નમાં જો પ્રેષકનું નામ આપવામાં આવ્યું ન હોય તો જવાબમાં પત્ર લખતી વખતે વિદ્યાર્થીએ પોતાનું નામ સરનામું કે પોતાની અને કોઇપણ શહેરની આગામી ઓળખ આપવી નહિં. જો પ્રશ્ન પત્રમાં પ્રેષક અને પ્રતિનિંનું નામ જણાવ્યું હોય તો જ તેનો ઉલ્લેખ પત્રલેખનમાં કરવો. ➢ કુલ ગુણા-૪૦ ➢ પ્રશ્નનો ઉત્તર લખતા પહેલા તેનો સિરિયલ નંબર અચૂક લખવો. 	<p>Part B - Subjective, Descriptive questions. As per the instructions given, the questions and answers of this section have to be written.</p> <p>Do not mention your identity or the place you reside in the answer to this letter writing question. In case name or address is mentioned in the question, you will have to use the same in your answer.</p> <p>Total Marks = 40</p>
	<p>Please write down the serial number of the question before attempting it.</p>

ગુજરાતી
ધોરણ - XII (110)

M.M.- 80

Time: 3 hrs.

PART A

(Advanced Reading Skill)

પ્રશ્ન-1(A) નીચેનો ગધખંડ વાંચી, તેની નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તરનો સાચો વિકલ્પ શોધીને લખો.

5×1=5

પ્રશ્નો-

(i) વાયન વ્યક્તિના વ્યક્તિત્વ કેવું બનાવે છે?

B. નિખારીને, કંડારીને પૂર્ણ અને ઉજ્જ્વલ.

(ii) વાયનના પ્રભાવથી શું બદલાય છે?

A. વ્યક્તિનું માનસ, વિચારસરણી અને જીવનશૈલી.

(iii) સારા પુસ્તકો વાયકને કેવી રીતે માર્ગદર્શિન આપે છે?

D. સાચા મિત્રો, સુખદુઃખના સાથી, સત્ય અને સ્પેષ વક્તા.

(iv) સારા પુસ્તકોના વાચનથી કેવા ગુણો કેળવાય છે?

C. શ્રદ્ધા, હિંમત, બહાદુરી, પ્રેમ, ક્ષમા.

(v) રસ્તીનના 'unto the last' નામના પુસ્તકને કારણે શું થયું?

A. ભારતનું ભાવિ બદલાયું અને ઇતિહાસમાં સુવર્ણ અક્ષરોએ કંડારાયું.

(B) નીચેનું કાવ્ય વાંચો, તેની નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તરનો સાચો વિકલ્પ શોધીને લખો.

5×1=5

પ્રશ્નો -

(i) કવિ સંધ્યાકાશને ડેવું કહે છે?

C. પલ પલ નવલા પ્રેમલ ચીર બદલતું

(ii) સરોવર માટે કવિએ શી કલ્યના કરી છે?

D. કોણ પોતાની કુમળી ઊર્મિ મોકલતું હશે?

(iii) નદીના વહેતા જળમાં કવિને શું સંભળાય છે?

A. કંકણનો ખણકાર

(iv) પુષ્પ તણી પાંદડીએ બેસીપંક્તિ પૂર્ણ કરો.

B. હસતું કોણ ચિરંતન હાસ?

(v) સારસની જોડના ર્ફદયમાં શું ઉઠે છે?

B.પ્રેમની ઝંખનાળ

(Literature)

પ્રશ્ન-2 (A) નીચેના પ્રશ્નોના ચોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (કોઈપણ પાંચ)

5×1=5

(i) 'કોધી સ્વભાવને જીતવો ને' કાવ્યમાં ગંગાસતીએ શો સંદેશ આયો છે?

C. માનવજીતને આદર્શનો સંદેશ

(ii) 'વતનનો તલસાટ' કાવ્યનો પ્રકાર જણાવો.

D. સોનેટ

(iii) પ્રભુલાલ દ્ર્ઘીદી ક્યા કાર્યમાં સંકોચ ન રાખવો અને શાનાથી ડરવાનું કહે છે?

B. સત્કાર્ય, દુષ્કાર્ય

(iv) માનવીએ ક્યારેય ગર્વ ન કરવો કારણ કે વાક્ય પૂર્તિ કરો.

C. ભૂપતિમાંથી લિખારી બનતાં વાર નથી લાગતી.

(v) પોઢેલી પાંપણના પડદા ઉપાડવા એટલે શું?

A.અજ્ઞાનનો અંધકાર દૂર કરવો

(vi) શબ્દરીના ઉદાહરણ દ્વારા કવિ શું સમજાવે છે?

D. મોહમાયાને ત્યાગીને પરમતત્વ એટલે કે ઈશ્વરને પામવું

(vii) વડલાના હૈયામાં શું સમાયેલ છે?

C.પંખીઓના મીઠા ટહુકા

(B) નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (કોઈપણ પાંચ)

5×1=10

- (i) કુસુમનું મુખકમળ શાથી નમી ગયું? તેણે શું કર્યું?

C. સુંદરના શબ્દવૃદ્ધિના પ્રવાહથી - સુંદરની પાછળ ચાલવા લાગી

- (ii) નારાયણ હેમયંદ્રને કયા કયા શોખ હતા?

D. પુસ્તકોનું ભાષાંતર લોકો સુધી પહોંચાડવાનો અને પ્રવાસપ્રીતિ

- (iii) 'મોરના ઈંડાં' પાઠનો પ્રકાર જણાવી તે કયા પુસ્તકમાંથી વેવાયો તે શોધો.

C. નવલિકા - માનતા

- (iv) 'અમારો એકનો એક રાજકુમાર સદા છે તેવો ને તેવો ફૂટડો અને જુવાન રહે એવી અમારી છષ્ટા છે.' આ વાક્ય કોણ, કોને કહે છે?

C. રાણી, સિદ્ધપુરુષ

- (v) રાજરાણીની સામે ચિરાયુએ તરછોડેલી રાણીએ આત્મહત્યા કરી ત્યારે તેમણે શું વિચાર્યું? આ ઉક્તિ કઈ ફુતિની છે?

B. આના કરતાં જુવાની ન હોય તો સારું - થીંગાડું

- (vi) મનુષ્યના વેશ નહિ, કિન્તુ તેના મન વૃત્તિ બદલવા, ... (ઉક્તિ પૂર્ણ કરો.) પાઠના લેખક કોણ છે?

A. કેવળ નામ નહિ, કામ બદલવા જોઈએ. - જોસેફ મેકવાન

- (vii) અખો ક્યાં અને કયા હોદા પર કામ કરતો હતો?

D. બાદશાહના મહેલમાં - ટંકશાળાના ઉપરી

(Applied grammar)

પ્રશ્ન-3 (A) સૂચના પ્રમાણે સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (કોઈપણ પાંચ)

5×1=5

- (i) નીચેનામાંથી 'તુંબડીમાં કાંકરા હોવા' રૂઢિપ્રયોગનો સાચો અર્થ લખો.

A. કશી જ સમજ ન પડવી

- (ii) નીચેનામાંથી 'વારી જવું' રૂઢિપ્રયોગનો સાચો અર્થ લખો.

C. ફિદા થઈ જવું

- (iii) નીચેના રૂઢિપ્રયોગ અને તેના અર્થનું કયુ જોડકું યોગ્ય છે?

B. માઠું લાગવું - ખરાબ લાગવું

- (iv) નીચેના રૂઢિપ્રયોગ અને તેના અર્થનું કયુ જોડકું યોગ્ય નથી?

D. અંચ ન આવવી - આગ લગાવી

- (v) નીચેનામાંથી 'બે પાંદડે થવું' રૂઢિપ્રયોગનો સાચો અર્થ લખો.

A. આર્થિક પરિસ્થિતિ સુધરવી

- (vi) નીચેનામાંથી 'ઠેકાણે પડવું' રૂઢિપ્રયોગનો સાચો અર્થ લખો.

C. ધંધે વળગવું

(B) સૂચના પ્રમાણે સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (કોઈપણ ચાર)

4×1=4

- (i) નીચેના કહેવત-જોડકાંમાંથી સમાન અર્થવાળું જોડકું શોધો.

D. ફરેતે ચરેને બાંધ્યું ભૂખે મરે. - મહેનત કરેતે જ ફળ મેળવે.

(ii) નીચેનામાંથી 'તારું મારું સહિયારું' ને મારું આગવું -આ કહેવતનો સાચો અર્થ લખો.

A. પોતાની વસ્તુ પોતાની પાસે રાખવી અને બીજાની વસ્તુમાં ભાગ પડાવવો.

(iii) ઘણાં બધાં તાતણાં ભેગા થાય તો તે ઘૂબ જ મજબૂત બને છે. - આ કઈ કહેવતનો અર્થ છે?

B. બહુ તંતુ બળવંત

(iv) 'જેવી દૃષ્ટિ એવી સૃષ્ટિ' કહેવતનો સાચો અર્થ શોધો.

C. જેવા પોતે હોય તેવા જ અન્ય પણ લાગે.

(v) નીચેના કહેવત-જોડકાંમાંથી સમાન અર્થવાળું જોડકું શોધો.

D. ઠાઠ ઠાઠ ઠાઠ ઠાઠઠાઠ ઠાઠ. - ઠાઠઠાઠ ઠાઠઠાઠ ઠાઠ.

(C) સૂચના પ્રમાણે સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર શોધો. (કોઇપણ ત્રણ) 3×1= 3

(i) નીચેનામાંથી લેખનરૂઢિ અને ભાષશુદ્ધિની દૃષ્ટિએ સાચું વાક્ય લખો.

B. જે સત્ય મને જરૂરું નથી તે સત્યને શોધવા માટે હું કોઇપણ વસ્તુ ત્યાગવા તૈયાર છું.

(ii) નીચેનામાંથી લેખનરૂઢિ અને ભાષશુદ્ધિની દૃષ્ટિએ કયું વાક્ય અયોગ્ય છે?

D. કોઇપણ નિર્ણય નિશ્ચય લેતા પહેલા કદી વિચાર નહિ કરવો જોઈએ.

(iii) નીચેનામાંથી પદક્રમ અને પદસંવાદની દૃષ્ટિએ સાચું વાક્ય શોધો.

B.પ્રભાતનાં સુવર્ણ કિરણોમાં વેનિસ સુવર્ણનગરી સમી ઝળહળી ઉઠે છે.

(iv) નીચેનામાંથી લેખનરૂઢિ અને ભાષશુદ્ધિની દૃષ્ટિએ સાચું વાક્ય શોધો.

A. ઘેડૂતો પાયમાલ થયા અને કારીગરવર્ગ બેકાર બન્યો.

(D) નીચેના વાક્યોના સૂચના પ્રમાણે કાળ ઓળખો. (કોઇપણ ત્રણ) 3×1= 3

(i) નીચેના વાક્યોમાંથી પૂર્ણ વર્તમાનકાળનું વાક્ય શોધો.

A. શિક્ષકે વિદ્યાર્થીઓને જીવનમાં સચ્ચાઈ મૂલ્ય સમજાવ્યું છે.

(ii) નીચેના વાક્યોમાંથી ચાલુ ભૂતકાળનું વાક્ય શોધો.

D. મીરાં સંસારરૂપી વૃદ્ધાવનની કુંજગલીઓમાં ગિરિધરની લીલાના ગુણગાન કરી રહ્યાં હતાં.

(iii) નીચેના વાક્યોમાંથી પૂર્ણ ભવિષ્યકાળનું વાક્ય શોધો.

C. વૈજ્ઞાનિકોએ વસ્તુનું આત્મભૂત સત્ય અનેક શોધો દ્વારા સાબિત કર્યું હશે.

(iv) નીચેના વાક્યોમાંથી સાદા ભૂતકાળનું વાક્ય શોધો.

C. સુભાષયંદ્ર બોડે દેશની આઝાદી માટે પ્રાણની આહૃતિ આપી.

PART B

40

(Literature)

પ્રશ્ન-4 (A) નીચેના પ્રક્ષોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ બે)

4×1= 4

I. ગંગાસતી કઈ આશા છોડીને શેમાં ધ્યાન ધરવાનું કહે છે?

ઉત્તર: આલોક અને પરલોકની આશા છોડીને ભક્તિમાં અને ઈશ્વર સ્મરણમાં મન પરોવવાનું કહે છે.

જગતમાં મળેલી સિદ્ધિઓને તરણા સમાન ગણવી. સિદ્ધિઓને કારણે અભિમાન ન આવે એની કાળજી લેવી. પોતાના વચનમાં હંમેશાં મક્કમ રહેવું આમ જગતની મોહમાયાને ત્યજીને ઈશ્વરમય રહેવાનું કહેવામાં આવ્યું છે.

II. અર્જુનના દણાંત દ્વારા કવિ શો સંદેશ આપે છે?

ઉત્તર: અર્જુનના દણાંત દ્વારા કવિ કહે છે કે સમયની ગતિ કોઈ જાણી શક્યું નથી. મનુષ્ય બળવાન નથી પણ સમય બળવાન છે. મહાભારતનું યુદ્ધ પૂર્ણ થયા પછી અર્જુન ભગવાન ફૃષ્ણને મળવા ગયો, પણ ભગવાન એકલા આવ્યા હતા અને એકલા જ જવાનું એમ કહી સ્વધામ ગયા. તેથી તે ઉદાસ થયો અને પાછો ફર્યો. રસ્તામાં અર્જુનને મનમાં વિચાર આવ્યો કે એના જેવું કોઈ બળવાન નથી. ભગવાને કાબાનો વેશ ધારણ કરીને અર્જુનને લૂંટી લીધો. અર્જુન પાસે ધનુષબાણ હતાં છતાં તે હારી ગયો. ત્યારે તેને સમજાય છે કે સમયથી વધુ કોઈ બળવાન નથી.

III. 'હોડી' અને 'સંસાર'ના પ્રતીકો સ્પષ્ટ કરો.

ઉત્તર: 'હોડી' એટલે માનવજીવન. કવિ મનુષ્યના જીવનને સમુદ્રમાં તરતી હોડી સાથે સરખાવે છે. 'સંસાર' એ મોહમાયાના સંબંધો છે. ભગવાનને કવિ વિનંતી કરે છે કે મારી જીવનરૂપી હોડીનો તારણહાર બનીને, માયાના બંધનમાંથી મુક્ત કરીને સંસારરૂપી સાગરની સેર કરાવ. પરમતત્વને પ્રામ કરવામાં મદદરૂપ બન. આમ, કહીને પ્રભુદર્શનની તીવ્રતા કવિએ વ્યક્ત કરી છે.

(વિષયવસ્તુ : 1.5

જોડણીદોષ : 0.5)

(B) નીચેના પ્રક્ષોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (કોઈપણ એક)

3×1= 3

I. 'વડલો ને પંખીડાં' કાવ્યનો મધ્યવર્તી વિચાર સ્પષ્ટ કરી કાવ્યનું હાર્દ સમજાવો.

ઉત્તર: કવિ કાગે આ કાવ્યમાં વડલા અને પંખીઓના રૂપક દ્વારા માનવસંબંધોનો મહિમા સમજાવ્યો છે. વનમાં આગ લાગી ત્યારે વડલો, પોતાની ઉપર માળો બાંધીને રહેતાં પંખીઓને માળો છોડીને દૂર દૂર ચાલ્યા જવા કહે છે. પંખીઓ પાસે પાંખો છે માટે તેઓ ઊડીને દૂર જઈ શકશે, પણ વડલાને તો આગમાં બળીને ખાક થવાનું જ છે. પંખીઓના મીઠાં ટકુકા તે પોતાના હૈયામાં સાચવી રાખશે, પણ પંખીઓ વડલાની આ વાત માનવા તૈયાર નથી. પંખીઓને લાગે છે કે 'જેણે આજ સુધી આશરો આખ્યો તેને આમ કપરી પરિસ્થિતિમાં એકલા મૂકીને ચાલ્યા જવું એ તો માત્ર સ્વાર્થ જ કહેવાય. એનાથી કલંક જ લાગે.' એથી પંખીઓ સાથે મરવાનું, સાથે ઉચાળા ભરવાનું અને સાથે

જ ફરીથી જન્મ લઈને વડલા પર માળો બાંધવાનું કહે છે. કાવ્યનો કેંદ્રવર્તી વિચાર 'કપરી પરિસ્થિતિમાં પણ અતૂટ લાગણી અને સ્નેહબંધન એકબીજાને બાંધી રાખે છે. એ મૂલ્યવાન શીખ અહીં કવિ આપે છે.

II. 'વતનાનો તલસાટ' કાવ્યમાં આવેખાયેલો કવિનો કલ્પાંત આવેખો.

ઉત્તર: રમણીક અરાલવાળા લિખિત 'વતનાનો તલસાટ' સોનેટ કાવ્યમાં કવિને વતનવિરહનો કારમો ધા હૈયે લાગ્યો છે. તેની વેદના દેહને નહિ પણ આત્માને વિફળ બનાવે છે. જન્મભૂમિ જવા માટે કવિનો પ્રાણ પછાડા નાંખે છે. મા વણોયું બાળક અને ધણા વણોયું પશુ જેવો તલખાટ અનુભવે લગભગ તેવો જ તલખાટ કવિ અનુભવે છે. જીરવી જીરવાય નહિ, કોઈને કહેવાય નહીં, જરાપણ સહેવાય નહિ એવી વેદનાથી કવિ વ્યગ્ર બન્યા છે. ખુદની ત્વયા જાણો પોતાની જાત વડે ઉત્તરડાતી હોય એવી વેદના તેમના તન-મનને બાળી રહી છે.

જન્મભૂમિમાં પાણી ભરીને જતી પનિહારીઓ, પાકથી લહેરાતા ઘેતરો, ઝેડૂતોનાં મધુર ગીતો, ગંભીર વડલાનું ઝાડ, શંભુનું જીર્ણદેરું, વાગોળતાં પશુઓ, મંદિરો પર લહેરાતી ભગવા રંગની ધજા, વહાલી બહેન, લંગોટિયા મિત્રો વગેરે બધુ જ છે પણ તેમની મમતામયી કાલગંગામાં વિલીન થયેલી મા જ નથી, એ વિચારે કવિની વેદના ચરમસીમાએ પહોંચે છે. જનનીરહિત જન્મભૂમિથી અસંતુષ્ટ કવિને જનનીસહિતની વિદેશભૂમિમાં પૂર્ણ પરિતોષ પામવાની ઝંખના છે.

(વિષયવસ્તુ : 2.5

જોડણીદોષ : 0.5)

પ્રશ્ન-5 (A) નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. (કોઈપણ ત્રણ)

9×3=9

I. 'પૂંજા મેજરની લગની' ચરિત્ર નિબંધને આધારે પૂંજાની નિઃસ્વાર્થપરાયણતા ચર્ચો.

ઉત્તર: જોસેફ મેકવાન લિખિત 'પૂંજા મેજરની લગની' ચરિત્ર નિબંધમાં મનુષ્યના વેશ નહિ, કિન્તુ તેના મન વૃત્તિ બદલવા, કેવળ નામ નહિ, કામ બદલવા જોઈએ. એ પૂંજા મેજરના પાત્ર દ્વારા આવેખાયું છે. ઈશ્વર પ્રત્યે એમને અપાર શ્રદ્ધા હતી. 'મોહે લાગી લગન' પંક્તિ હંમેશાં ગાતા રહેતા. એના ગીતમાં મસ્તી ટપકતી રહેતી. પૂંજાને કોઈપણ ચીજવસ્તુનો મોહ ન હતો. એમના મતે નોકરીના આટલા વર્ષોમાં એકઠી થયેલી ધરવખરી એમને લજવતી હતી, માટે બધી જ ધરવખરી જેને જોઈતી એને આપી દીધી. તેઓ દફપણે માનતા હતા કે એને કાંઈ જોઈતું હશે તો ચોક્કસ ઈશ્વર આપશે જ. પૂંજો અને તેના પત્ની બે જણ, કોઈ જંજાળ નહીં. વંશવેલાનો કોઈ વલોપાત નહીં. શું ખાય કે શું પીએ કોઈને કશી ખબર નહીં. પૂરો સંત માણસ. આકાશના પંખી જેવો. વાવવું, લણવું, એકઠા કરવાની કોઈ પરોજણ નહીં. સાંજે છોકરાઓને ભેગા કરે સુવાર્તા સંભળાવે. કોઈની નિદાની વાત આવે ત્યારે કોદાળીના ધાથી ધાસનું મૂળિયું ખોઢી કાઢે, ક્યાં તો વાંસીથી વાડોલામાં પેસતી ધરો ખેંચી કાઢે. અને કહે આ ફૂથલીના અપલક્ષણને ધરમૂળથી કાઢી નાંખવામાં ભલાઈ છે. ભક્તિમાં એને ભરોસો. બાઈબલમાં કહેલાં મર્મવચન પ્રમાણે વર્તવું એવું તેઓ હૃદયપૂર્વક માનતા. માંદાની માવજત કરે, એને જોઈતી મદદ કરવા હંમેશાં તત્પર રહે. આમ, કોઈની તથામાં ક્યારેય ન પડે જે કરે એને પણ રોકે.

(વિષયવસ્તુ : 2.5

જોડણીદોષ : 0.5)

II. મહીજીએ દીકરાની નેકી અને મર્દાંગનીની પરીક્ષા કેવી રીતે કરી?

ઉત્તર: ઈશ્વર પેટલીકર લિખિત 'મોરના ઠડાં' વાર્તામાં મહીજીનું પાત્ર એક અનોખુ વ્યક્તિત્વ ધરાવે છે. કબુને આણંદથી ઘંભાત પહોંચડવા મુનીમ અને ગાડીવાન વજેસંગ અને દલભાઈ નીકળ્યા. પડોળીની ભાગોળે આવતા જ સૂર્યાસ્ત થઈ ગયો. મુનીમજીએ મહીજીના દીકરાને વળાવિયા તરીકે લઈ જવાનું નક્કી કર્યું. પુત્રની કસોટી કરવા પોતે ડાકુ બનીને પુત્ર

બુધો જે ગાડાનું રક્ષણા કરવા ગયો હતો એ જ ગાડાને લૂંટવા રસ્તો રોકીને ઉભો રહ્યો, તેણે બુધાને ખસી જવા પડકાર કર્યો. બુધાએ પણ સામો પડકાર કરીને ચાલ્યા જવા કહ્યું. એમ પણ કહ્યું કે ‘અલ્યા બાપુ ! મારું માની જા અત્યારે તું મારો બાપ નથી, હજુ શરમ રાખું છું ત્યાં સુધી. નહીં તો જોયા જેવી થશે.’ પણ મહીજી ખડગની પેઠે અડીઘમ રહ્યો. ત્યારે બુધાએ પોતાની ફરજની વચ્ચે આવતા પિતા પર તલવારથી પ્રહાર કર્યો. પરંતુ મહીજી તો પુત્રની નેકીની કસોટી કરતો હતો. તેણે પુત્રને શાબાશી આપતાં કહ્યું કે ‘શાબાશ દીકરા હવે મને ખાતરી થઈ ગઈ છે કે તું મારું નામ નહીં બોળો.’ આમ મહીજીએ પોતાના પુત્રની નેકી અને ઇમાનદારીની પરીક્ષા કરી.

(વિષયવસ્તુ : 2.5

જોડણીદોષ : 0.5)

II. સ્વતંત્ર વિચારક તરીકે સોફ્ટેટિસનું ચરિત્ર આવેખો.

ઉત્તર: સોફ્ટેટિસ દુનિયાનો મહાન વિચારક હતો. તે ખાલું બુદ્ધિશાળી હતો. લોકોને સદાચાર તરફ વળવા સમજાવવા લોકો સાથે અલકમલકની વાતો કરતો. લોકોને એની વાતોમાં રસ પડતો, મધમાખીઓની જેમ લોકો એની આસપાસ વીટાળતા. સોફ્ટેટિસ તે દ્વારા તેમને સાચો ધર્મ સમજાવતો. આચાર અને વિચારમાં તે પવિત્ર અને સદાચારી હતો. તે એવું માનતો હતો કે ‘પોતાની આવડત કેળવીને પોતાની ફરજ અદા કરે તે જ ઉત્તમ માણસ.’ એથેન્સના રાજવહીવટમાં પડેલા લોકોમાં પણ સોફ્ટેટિસ ભણતો. તેમની સાથે ધર્મ, ઝન્ધિ, રીતરિવાજ વિશે ચર્ચામાં ઉત્તરતો. તે સ્વતંત્ર અને ઊંડો વિચારક હતો. પ્રામાણિકપણે જે સાચું લાગે તે કહેતો. તે હંમેશાં નમ્રપણે કહેતો કે, ‘હું અજ્ઞાની છું જ્ઞાન મેળવવા મથું છું. ખાસ કરીને યુવાર્ગ સોફ્ટેટિસ પર ખૂબ ખુશ હતો. સોફ્ટેટિસના વિચારોની એમના પર ખૂબ અસર પડી હતી. આ જોઈ એથેન્સના રાજકર્તા ખૂબ અકળાયા. એનેટસ નામના આગેવાનનો જુવાન છોકરો સોફ્ટેટિસ સાથે બેસતો હતો. જે એમને ગમતું નહીં. છેવટે સોફ્ટેટિસ પર યુવાનોને ભડકવવાનો અને નગરદેવતાને ન માનવાનો આરોપ મૂક્યો. તેના પર કેસ ચાલ્યો અને રાજદ્રોહના કાયદા હેઠળ સોફ્ટેટિસને મોતની સજા થઈ.

(વિષયવસ્તુ : 2.5

જોડણીદોષ : 0.5)

IV. ‘ડાધ’ લઘુકથામાં પ્રગટ્યી સંવેદના આવેખો.

ઉત્તર: નરેન બારડ લિખિત ‘ડાધ’ લઘુકથામાં સમાજની વરચી વાસ્તવિકતા રજૂ થઈ છે. સમાજમાં કહેવાતા ડાખ્યા અને સમજુ લોકો લગ્ન જેવા પવિત્ર સંબંધને કેટલા સંકુચિત દૃષ્ટિકોણથી જુએ છે. જેને કારણે સ્ત્રીઓને ધાણું સહન કરવું પડે છે. ડોક્ટર સુનીતા શાહના જે દિવસે લગ્ન થયા એ દિવસે જ તેના કપાળમાં ચાંદલો કરવાની જગ્યાએ જનમથી થયેલાં કોઢના સફેદ ડાધને કારણે તેના પતિએ તેનો ત્યાગ કર્યો. આ અપમાન ડોક્ટર સુનીતાને જીવનભર દુઃખી કરી દે છે.

સુનીતા શાહના દવાખાને એક બાળકીને લઈને એની માતા આવી. બાળકીના આખા શરીરે સફેદ છાંટણાં ઊપસી આચ્યા હતા. બાળકીની મા ખૂબ ચિત્તિત હતી. તે બોલી ‘ગમે તેમ તોચે દીકરીની જાત !’ સાવ સાચું કહેજો બેન ! ચિતાનું કોઈ કારણ નથી ને? સુનીતા શાહે કહ્યું, ‘ડરવાનું કોઈ કારણ નથી માત્ર વિટામિન-‘એ’ની ખામીને કારણે સફેદ છાંટા ઊપસી આચ્યા છે.’ આ ગોળી લખી આપું છું.’ આ જવાબ સાંભળીને બાળકીની મા પર જાદૂઈ અસર થઈ અને આભારસૂચક નજેરે તે દવાખાનાની બહાર નીકળી ગઈ.

સુનીતા ટેબ્લ પર માથું ઢાળીને આંખો મીઠીને પોતાના ભૂતકાળની દુઃખ ઘટનામાં સરી પડી.

(વિષયવસ્તુ : 2.5

જોડણીદોષ : 0.5)

(B) નીચેના સહિત્યકારનો આશરે દસ-બાર વાક્યોમાં પરિચય આપો. (કોઈપણ એક)

4×1=4

I. ઉમાશંકર જોશી

II. દલપત્રામ

વિદ્યાર્થીઓ પોતાની રીતે સર્જકની માહિતી આપીને લખશે. (વિષયવસ્તુ : 3.5, જોડણીદોષ : 0.5)

(Effective writing Skill)

પ્રશ્ન-6 નીચે આપેલ વિષય પર આપેલા મુદ્દાને આધારે ૨૫૦ શબ્દોમાં નિબંધ લખો. (કોઈપણ એક)

8×1=8

-પ્રસ્તાવના - 1

-વિષયવસ્તુ - 2

-ભાષા અભિવ્યક્તિ - 2

-ભાષા શુદ્ધિ અને વાક્યરચના - 2

-ઉપસંહાર - 1

નીચેના મુદ્દાને ધ્યાનમાં રાખીને નિબંધ તપાસવો...

-વિષયની પસંદગી

-શરૂઆત : આકર્ષક, સ્વાભાવિક અને સચોટ

-કાવ્ય પંક્તિ, સુભાષિતો કે અવતરણો આવકાર્ય છે.

-વિષયાંતર નહિ થાય તેની કાળજી રાખવી.

-સુંદર, સુવાચ્ચ અક્ષર, જોડણીશુદ્ધિ અને ભાષા શૈલી વિશે કાળજી રાખવી.

પ્રશ્ન-7 પર્યાવરણની જાળવણી અંગે યોજાયેલા એક કાર્યશિબિરની સાથે ઉજવાયેલા વૃક્ષારોપણ દિનની માહિતી

આપતો અહેવાલ વર્તમાનપત્રના તંત્રીને લખો.

6 × 1=6

-શરૂઆત : 1

-વિષયવસ્તુ - 2

-ભાષા અભિવ્યક્તિ - 2

-ભાષા શુદ્ધિ અને વાક્યરચના - 1

નીચેના મુદ્દાને ધ્યાનમાં રાખીને અહેવાલ તપાસવો...

-શરૂઆત : શીર્ષક, વિષય, સ્થળ, તારીખ

- ધટનાનું સાચું, સચોટ અને સંક્ષિમ વર્ણન-
- કાર્યક્રમ જેવો બનીગયેલો હોય તે પ્રમાણે જ વર્ણવો, કોઇપણ બાબતની અતિશાયોક્તિ થવી ન જોઈએ.
- ધટનાના વળાંક કે તબક્કા મુજબ યોગ્ય ફકરા હોવા જોઈએ.
- ભાષા શુદ્ધ, સરળ અને સચોટ હોવી જોઈએ તેમજ જોડણીશુદ્ધ અને ભાષા શૈલી વિશે કાળજી રાખવી.

પ્રશ્ન-8 દૂધસાગર ડેરીની મુલાકાત માટે મંજૂરી માગતો પત્ર ડેરીના મેનેજરને લખો.

$6 \times 1 = 6$

સરનામું અને તારીખ- 1

સંબોધન અને અભિવાદન - 1

વિષયવસ્તુ અને ભાષા શુદ્ધિ - 3

સમાપન અને લિખિતંગ - 1

નીચેના મુદ્દાને ધ્યાનમાં રાખીને પત્ર લખવો.

પત્રનું સરનામું, સંબોધન અને લિખિતંગ એક જ બાજુએ એટલે કે ડાખી બાજુએ લખવું (International Method) નવી પદ્ધતિ પ્રમાણે પત્ર લેખન લખવું.

પત્રલેખનમાં સ્વાભાવિકતા જરૂરી છે.

પત્રની ભાષા સરળ અને શુદ્ધ હોવી જરૂરી.

વિષયનું માહિતીપ્રદ વર્ણન આવશ્યક.

કાર્યાલયને લગતા પત્રોમાં તેમજ વ્યવસાયિક કે સરકારી પત્રોમાં વિવેકપૂર્ણ સ્પષ્ટ મુદ્દા અને સંક્ષિમ લખાણ જરૂરી છે.

જોધ : પ્રશ્ન પત્રમાં જો પ્રેષક કે પ્રતિમાંથી કોઈનું પણ નામ આયું ન હોય તો વિધાર્થીએ પોતાની આગવી ઓળખ થાય એવા કોઇપણ પ્રકારનું સરનામું તેમજ લિખીતનમાં પોતાનું કે કોઇપણ જાણકારનું નામ અને સરનામાનો ઉલ્લેખ કરવો નહિ. જેમકે -

અ-સોસાયટી,

બ- વિભાગ.

ક- શહેર.

તા-_____

પ્રતિ,

માનનીય મેનેજર સાહેબ શ્રી,

ક- શહેર.

વિષય :-

માનનીય મેનેજર સાહેબ શ્રી,

જણાવવાનું કે,.....

એક સભ્ય નાગરિક

મ.સ.ડ

(તેમજ ક્યાં પણ લીટી છોડાવી નહિ)
